

AKADEMIA NAUK STOSOWANYCH
WYŻSZA SZKOŁA ZARZĄDZANIA I ADMINISTRACJI W OPOLU

NOWOCZESNE PROCESY ADAPTACJI GOSPODARKI W WARUNKACH KRYZYSOWYCH

MODERN PROCESSES OF ECONOMY ADAPTATION IN CRISIS CONDITIONS

СУЧАСНІ ПРОЦЕСИ АДАПТАЦІЇ ЕКОНОМІКИ В КРИЗОВИХ УМОВАХ

**Akademia Nauk Stosowanych
Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu**

***NOWOCZESNE PROCESY ADAPTACJI
GOSPODARKI W WARUNKACH KRYZYSOWYCH***

***MODERN PROCESSES OF ECONOMY
ADAPTATION IN CRISIS CONDITIONS***

***СУЧАСНІ ПРОЦЕСИ АДАПТАЦІЇ ЕКОНОМІКИ
В КРИЗОВИХ УМОВАХ***

Monograph

Edited by Mykola Ohienko

Tadeusz Pokusa

Opole 2023

ISBN 978-83-66567-54-2

Modern processes of economy adaptation in crisis conditions. Monograph. Opole: Academy of Applied Sciences Academy of Management and Administration in Opole, 2023; ISBN 978-83-66567-54-2; 208 pp., illus., tabs., bibls.

Recommended for publication
by the Academic Council
of Academy of Applied Sciences
Academy of Management and Administration in Opole
(Protocol No. 9 of November 22, 2023)

Editorial Office:

Academy of Applied Sciences Academy of
Management and Administration in Opole
45-085 Polska, Opole, ul. Niedziałkowskiego 18
tel. 77 402-19-00/01
E-mail: info@poczta.wszia.opole.pl

Reviewers

prof. dr hab. Marian Duczmal, prof. dr hab. Volodymyr Lagodiienko

Editorial Board

*Mykola Ohiienko, Tadeusz Pokusa, Alona Ohiienko,
Liudmyla Bezuhla, Oksana Adamenko*

Publishing House:

Akademia Nauk Stosowanych
Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu,
45-085 Polska, Opole, ul. Niedziałkowskiego 18
tel. 77 402-19-00/01

200 copies

Authors are responsible for content of the materials

ISBN 978-83-66567-54-2

© Authors of articles, 2023

3.5. Current status and development prospects of single-conceptual fast service facilities Сучасний стан і перспективи розвитку моноконцептуальних закладів швидкого обслуговування (Svitlana Peresichna, Stepan Kurylenko).....	143
---	-----

PART 4

DEVELOPMENT AND MANAGEMENT IN THE FIELD OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS РОЗВИТОК ТА УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ

4.1. Регіональні аспекти розвитку олімпійських видів спорту у Миколаєві (на прикладі кінного спорту) Regional aspects development of Olympic sports in Mykolaiv (using the example of equestrian sports) (Oksana Adamenko).....	156
4.2. Historical aspects of the development of sailing sports in Mykolaiv region in different post-war periods Історичні аспекти розвитку вітрильного спорту на Миколаївщині в різні повоєнні періоди (Svitlana Biryuk).....	163
4.3. Comparative analysis of the average life expansion of highly qualified sports players with the life expansion of average citizens Порівняльний аналіз середньої тривалості життя висококваліфікованих спортсменів ігрових видів спорту із тривалістю життя пересічних громадян (Martsinkovsky Igor).....	171
4.4. Theoretical prerequisites of the management of stress resistance of badminton players during the war Теоретичні передумови управління стресостійкістю бадмінтоністів під час війни (Oksana Savina).....	177
4.5. The Political Management as a Special Type of Management Relations Політичний менеджмент як особливий вид управлінських відносин (Valerii Komysnyk, Olha Kravchuk)	186
ANNOTATION	195
ABOUT OF AUTHORS.....	202

4.1. Regional aspects development of Olympic sports in Mykolaiv (using the example of equestrian sports)

Регіональні аспекти розвитку олімпійських видів спорту у Миколаєві (на прикладі кінного спорту)

Кінний спорт є унікальним видом спорту і зумовлено це рядом його особливостей: він є засобом всебічного і гармонійного розвитку особистості; єдиним спортом де виступає пара, серед якої є найблагородніша тварина – кінь; виступає активним відпочинком і розвагою.

Історія кінного спорту, як олімпійського виду, сягає до початку Олімпійських ігор, в програму яких було включено змагання на колісницях. Після відродження Олімпійських ігор, лише у 1912 році кінний спорт було офіційно визнано. До програми Олімпійських ігор було включено конкур, виїздки і кінне триборство.

За час існування даний спорт отримав широкий розвиток і набув масової популярності в різних країнах світу. В Україні, майже у всіх її регіонах, відкрито кінно-спортивні школи, приватні клуби в яких діти з задоволенням навчаються їзди верхи та кінному спорту. Місто Миколаїв не виняток і має свою багату історію, видатних тренерів та олімпійських чемпіонів. Виникає потреба у дослідженні регіональних аспектів розвитку кінного спорту у Миколаєві.

Мета – науково-теоретичне обґрунтування регіональних аспектів розвитку кінного спорту, як олімпійського виду, у Миколаєві.

Досягнення поставленої мети зумовлює вирішення наступних завдань:

1. Охарактеризувати регіональні аспекти розвитку кінного спорту в Миколаєві
2. Дослідити проблеми та визначити шляхи розвитку кінного спорту в Миколаєві.

Актуальність дослідження усіх видів підготовки у кінному спорті зумовлена тим, що виконання програми змагань вимагає високого рівня підготовки спортивної пари вершник-кінь.

Сучасна програма змагань з кінного спорту включає подолання складних конкурних перешкод, кросових перепон на великій швидкості та високої майстерності керування конем при виїздки.

Основною особливістю кінного спорту, не залежно від його виду, є те, що спортсмен активно взаємодіє зі своїм партнером-конем, і продемонстрований результат на змаганнях залежить як від підготовки вершника так і від підготовки коня. Кінь є повноцінним партнером у змаганнях.

Ще одна особливість полягає в тому, що спортсмен стає тренером свого коня і результативність у змаганнях залежить не тільки від підготовки вершника, а й від його тренерської майстерності підкорювати свого коня.

Таким чином, підготовка у кінному спорті повинна включати:

- Формування і удосконалення фізичних можливостей і спортивних навичок спортсмена;
- Удосконалення взаємодії спортсмена і коня;
- Розвиток фізичних навичок і повне підкорення коня командам вершника.

Саме взаємодія спортсмена з конем є сутністю кінного спорту. Високий рівень підготовленості окремо спортсмена і окремо коня, безумовно, важливо, але недостатньо для отримання високого спортивного результату. Реалізація спортивної підготовки в кінному спорті можлива тільки при умові одночасної спільної роботи з вершником і конем як спортивної пари.

Взаємодія з конем має великий виховний потенціал. Знання про потреби і особливості догляду за конем необхідно передавати підростаючим поколінням. Спілкування з конем має невичерпний потенціал для формування особистості вершника, особливо для юних спортсменів. Виховна цінність для виховання, особливо, підростаючого покоління полягає у формуванні самосвідомості і самовладання. Молоді вершники беруть на себе відповідальність за живу істоту, яку вони повинні поважати і підтримувати. Витримка і відповідальність – це основні передумови для заняття кінним спортом.

Основною метою підготовки в кінному спорті – є всебічний фізичний розвиток, виховання моральних і вольових якостей, розвиток фізичних та технічних якостей, необхідних для удосконалення майстерності в обраному виді кінного спорту.

З точки зору виховного потенціалу кінний спорт повинен формувати наступні якості: відчуття відповідальності, дисциплінованість, вміння працювати в команді, бережливе відношення до навколишнього середовища.

Порівняно з іншими видами спорту, у кінному спорті ставляться високі вимоги до теоретичної підготовки. Вершник повинен оволодіти теоретичними знаннями та практичними навичками в галузі обраного виду спорту, гігієни та самоконтролю, основ ветеринарії і інших наук про коней, та особливості підготовки коней до обраного виду кінного спорту.

Підготовка в кінному спорті ще ускладнюється рядом причин: під час тренування взаємодіють два живих організми – вершник і кінь, кожен з яких змінюється в процесі тренування. У зв'язку з цим ставляться високі вимоги до тренерів та вершників, до знань сучасних методів тренування, основ анатомії і фізіології людини і коня, а також принципів психологічної підготовки.

Метою розвитку сучасного кінного спорту - є створення умов, що б забезпечували ефективний розвиток олімпійського виду спорту на всіх його рівнях. Забезпечення відповідними ресурсами і кадрами, а також доведення рівня розвитку кінного спорту до міжнародних стандартів на національному рівні.

Миколаївська кінно-спортивна школа - це база з 60-ти річною історією великих досягнень. Але, як і вся сфера спорту переживає велику кризу. Характерними проблемами на сьогоднішній день є:

- Відчувається дефіцит породистих коней. Хоча СДЮСШОР і стала філією «Південного племконецентру» ДП «Конярство України», вирощування і підготовка коней до змагань вимагає великих матеріальних затрат, а також догляду за ними.
- Фінансові проблеми забезпечення діяльності кінно-спортивної школи. Керівництво школи вимушено продавати коней для забезпечення функціонування закладу;
- Підготовка коня до змагань проводиться протягом 5-7 років, тільки тоді можна оцінити спортивні можливості і перспективи коня;
- Підготовка вершника також довготривала і кропітка робота. З 120 дітей, що розпочинають підготовку кожного року, до рівня майстерності доходять лише одиниці;
- Поповнення тренерського складу. Окремо підготовки тренер з кінного спорту на сьогодні не існує. Тренер може отримати такі напрямки освіти: фізкультурну, ветеринарну або зоотехнічну. Жодна з них не задовольняє вимоги до освіти, що необхідна тренеру з кінного спорту.

З огляду на вищевказані проблеми залишається актуальним пошук шляхів удосконалення і розвитку кінного спорту в Україні взагалі, так і в Миколаєві, як провідному центрі кінного спорту, зокрема.

Нами, на основі аналізу проблем розроблено підхід, що включає основні сфери і шляхи удосконалення кінного спорту на сучасному етапі.

1. Розвиток масового спорту. Саме за рахунок масового спорту розвивається спорт вищих досягнень. Внесення коштів в придбання та утримання коней, підтримують за рахунок масового спорту. При цьому ведеться підготовка коней як для участі в підготовчих змаганнях так і змаганнях вищого рівня.

Основними проблемами, що стають перепонами для розвитку масового спорту є: відсутність умов для якісного проведення тренувань та якісного персоналу; недостатня кількість тренерського складу; висока собівартість

обслуговування коней, а також утримання інфраструктури; не якісні умови для проведення занять.

2. *Дитячо-юнацький спорт.* Кінний спорт – це спорт досвідчених спортсменів, а розквіт майстерності припадає приблизно на 25 років, тому підготовка молодіжного резерву є однією з умов успішності в майбутньому. Саме в юнацькому віці закладаються основні технічні навички, правильна техніка та володіння засобами управління конем.

Гострими проблемами розвитку дитячо-юнацького спорту є:

- Різке падіння кількості юних спортсменів, що доходять до етапу удосконалення спортивної майстерності;
- Забезпечення спортсменів конями, для проведення тренувань на різних етапах підготовки;
- Висока вартість коней, що технічно підготовлені до участі в змаганнях;
- Відсутність можливості протягом року здійснювати підготовку (відсутність критих манежів на більшості баз підготовки).

3. *Спорт вищих досягнень.* Кінний спорт вищих досягнень включає виступи у трьох програмах змагань: ви їздка, конкур, триборство.

Українська школа виїздки завжди славилася високою майстерністю тренерів та спортсменів. Наші спортсмени мають високий рівень досягнень в даному виді кінного спорту. В Миколаєві сформувалася потужна збірна підготовлена під керівництвом тренера В. Дементьєва. В.Дементьєв – майстер спорту, багаторазовий чемпіон України з виїздки. Підготував багато майстрів спорт. Серед них: О. Євдіна, І. Федорова, Є. Шевченко, Ю. Шевченко, Т. Гайчева, О. Богун, А. Новицька.

Конкур – найбільш популярна і масова дисципліна кінного спорту. Підготовка спортсменів з конкуру в Миколаївській кінно-спортивній школі має великі традиції. Від досвідченого тренера О. Зозулі до тренера- олімпійського чемпіона В. Погановського. Під керівництвом В. Погановського підготовлено багато майстрів споту: І. Дмитрієв, І. Жолобенко, Л. Сиренко, Г. Мартиненко, Н. Шелім

Триборство в Миколаєві має свої традиції і спортсмени демонструють високі результати на міжнародних та всеукраїнських змаганнях. Підготовку з триборства проводять тренери В. Сорока та В. Копилов також учні О. Зозулі. Ними підготовлено низку майстрів спорту: С. Чорних, К. Золін, А. Гафілін, Є. Індюшкін, А. Копилова, О. Лапигін.

Спорт вищих досягнень також не позбавлений проблем. До основних відносяться:

- висока вартість конкурентоспроможних коней на міжнародному рівні;
- невисокий рівень підготовки коней до змагань;

- складність і витратність транспортування коней на змагання. Далекі переїзди негативно впливають на здоров'я коней. Після транспортування кінь потребує час на відновлення;

- недостатність досвіду участі у змаганнях міжнародного рівня порівняно з європейським спортсменами.

4. *Підготовка спортивного резерву.* В системі підготовки спортивного резерву можна виділити три основні напрямки: молодіжний склад спортсменів, спортсмени, що входять до складу збірної, спортсмени резервного складу збірної. Важливим критерієм розвитку системи підготовки спортивного резерву – є кількість спортсменів і їх кваліфікаційний рівень. Для цього в нашому регіоні щорічно організовуються і проводяться змагання як всеукраїнського, регіонального так і обласного рівня.

Формування спортивного резерву мають ті ж проблеми, що і попередні групи підготовки, але найгострішими є: недостатня кількість тренерів, що здійснюють підготовку спортсменів і коней на всіх етапах; відсутність можливості тренування протягом усього року, пов'язана з матеріально-технічним забезпеченням баз тренування.

5. *Розвиток кінного спорту в регіонах України.* В 23 обласних центрах України активно розвивається кінний спорт. Підготовку спортсменів з кінного спорту здійснюють 26 дитячо-юнацьких спортивних шкіл.

Також розвитку кінного спорту, організації і проведенні змагань різного рівня в Україні сприяють приватні клуби: «Parade Allure» (м. Жашків Черкас. обл.); «ДонбасЕквіцентр»(м. Донецьк); «Ескадрон», «Богнатово» (м. Одеса); «Магнат», «Заміський клуб верхової їзди «Конюшня Бутенко», «Болівар», «Спорт-Еліт» (м. Київ); КСК "Золота підкова" (Миколаївська область).

Хоча в Україні достатньо розгалужена мережа закладів розвитку кінного спорту, але й вона не позбавлена ряду проблем: нерівномірність розвитку кінного спорту у регіонах. Центри знаходяться в містах, це унеможливлює залучення всього населення до занять кінним спортом; відсутність достатньої матеріально-технічної бази в багатьох регіонах для проведення занять протягом року; низький рівень більшості коней, що використовують для занять і участі у змаганнях; недостатня кількість професійно підготовлених кадрів; проблеми з підготовкою суддів; недостатнє фінансування для участі в змаганнях; недостатній досвід участі в змаганнях, що знижує рівень підготовленості.

6. *Організація і проведення змагань різного рівня.* Одним з факторів затримання розвитку кінного спорту є недостатня кількість змагань, що пов'язано з відсутністю або недостатнім рівнем спортивних споруд та інфраструктури для окремих дисциплін кінного спорту. Так для проведення

змагань з триборства в Україні є лише одна база в КСК "Parade Allure" м. Жашків, Черкаська область. В Миколаєві щорічно організовуються і проводяться приблизно чотири старти всеукраїнського рівня з конкуру та виїздки.

Організація і проведення змагань потребують фінансової підтримки, підготовки спортивної бази для проведення змагань, надання якісних послуг для учасників змагань.

7. Попередження допінгу в кінному спорті. Особливістю кінного спорту – є система попередження порушень щодо вживання допінгу по відношенню не лише до спортсменів, а й до коней. За профілактику вживання допінгу конями в кінному спорті відповідає Ветеринарний департамент Всеукраїнської федерації з кінного спорту України, який очолює В. Герун. На сайті Федерації постійно оновлюються документи відповідно до положень FEI.

Не зважаючи на те, що проводиться ґрунтовна робота, не всі спортсмени, тренери, власники коней розуміють небезпеку неконтрольованого застосування ліків для коней. Необхідно посилювати роботу щодо попередження вживання заборонених речовин. Це можливо через інформування всіх учасників процесу підготовки, проведення заходів, особливо в регіональних центрах. Забезпечувати тренерів, спортсменів, ветеринарних лікарів антидопінговими інформаційно-освітніми матеріалами та методичними посібниками з метою інформування про останні зміни в заборонених списках ВАДА.

8. Популяризація кінного спорту в ЗМІ. Події в кінному спорті висвітлюються в наступних українських виданнях⁶ «Кінний бізнес», «Коні», «В сідлі», «Horse owner», «Equisvit» та «Horses Ukraine». Широка інформація про кінний спорт розміщена на сторінці Всеукраїнської федерації кінного спорту України.

Популяризація кінного спорту потребує залучення різних ЗМІ до висвітлення подій і інформування населення про останні події в світі кінного спорту. Недостатнє висвітлення заходів в кінному спорті в ЗМІ залишає непомітними успіхи спортсменів, низьке відвідування змагань з кінного спорту.

9. Створення спортивної інфраструктури. Спортивна інфраструктура кінного спорту складається з державних та приватних об'єктів. Сьогодні саме приватні спортивні комплекси, у своїй більшості, надають умови для проведення змагань тому, що відповідають сучасним вимогам. Багато державних спортивних закладів було побудовано ще за часів СРСР і сьогодні не відповідають сучасним умовам. Це ускладнює підготовку спортсменів протягом року, а також організацію і проведення змагань.

10. Підготовка тренерів та інших фахівців в галузі кінного спорту.

Підготовка сучасного тренера з кінного спорту включає: знання з тренінгу і підготовки коней, основ зоотехніки та ветеринарії, а також педагогіки, психології, фізичної культури. Сьогодні стоїть проблема створення професійних стандартів, що відповідають професійній діяльності в галузі кінного спорту та конярства. Організація і проведення підвищення кваліфікації тренерів, а також суддів змагань з кінного спорту. Всеукраїнською федерацією з кінного спорту України у 2022 році заплановано ряд заходів на базі Навчально-науково-виробничої лабораторії конярства (м. Київ): Кваліфікаційний семінар для суддів 3-ї та 2-ї категорії; інформаційний семінар. Суддівство змагань з виїздки серед дітей та молодих коней, семінар по Курс-дизайну. Навчально-науково-виробнича лабораторія конярства забезпечує навчання з наступних дисциплін: «Конярство і кіннозаводство», «Біологія коня», «Кіннозаводство», «Світові генетичні ресурси конярства», «Іподромний і спортивний тренінг коней». І проводить підготовку фахівців за програмою «Іподромна індустрія і спорт галузі конярства» (ОС Магістр) на базі Національного університету біоресурсів і природокористування України.

11. Економічний потенціал кінного спорту. Кінний спорт – один з найдорожчих видів спорту. Витрати складаються з декількох складових: вартість коня, вартість його утримання, ветеринарне обслуговування, вартість спорядження, вартість екіпіровки коня і вершника, оплата спортсмена і тренера, оренда манежу, транспортування коня на змагання, витрати на митницю для виїзду за кордон та інші витрати. Державне фінансування покриває лише деякий відсоток витрат. Основні витрати лягають на спортсмена і це часто унеможливорює його участь у міжнародних змаганнях.

Усі вищезазначені шляхи та їх комбінація суттєво впливають на подальший розвиток кінного спорту в Україні. Можна констатувати той факт, що на сьогодні кінний спорт в Україні дуже повільно виходить на сучасний європейський рівень і основним завданням – є скорочення розриву.

Література:

1. Билык Б., Гриненко Т. По ним звонит колокол. Николаев. 2015.194 с.
2. Всеукраїнська федерація кінного спорту України. – Режим доступу до ресурсу: <http://efu.org.ua/>
3. Кінний портал України Horseua. – Режим доступу до ресурсу: <https://horseua.com/vyizdka-abo-konkur/>
4. Кінний спорт. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл, шкіл олімпійського резерву. Київ., 2019. – 104 с.